

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra ázijských štúdií

BAKALÁRSKA DIPLOMOVÁ PRÁCA

Porovnanie kultúrnych vplyvov na anglické a čínske idiómy

Comparing Cultural Impact on English and Chinese Idioms

OLOMOUC 2021, Kristína Dolinajová

Vedúca bakalárskej práce: Mgr. Kateřina Šamajová

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a uviedla som všetky citované zdroje.

V Olomouci dňa:

Podpis:.....

Anotácia

Počet strán: 66

Počet znakov: 76 592

Počet zdrojov: 24

Kľúčové slová: angličtina, čínština, frekvencia výskytu idiómov, chengyu, idiómy, jedlo, kultúrny vplyv, metafora, negatívna konotácia, obilniny, potravinové skupiny, pozitívna konotácia, produkt, pšenica, ryža, surovina, symbolika

Táto bakalárska práca sa zaoberá kultúrnymi vplyvmi na anglické a čínske idiómy. Bližšie skúma čínske a anglické idiómy jedla. Hlavným cieľom tejto práce je porovnanie anglických a čínskych idiómov jedla. Práca analyzuje zbierku 50 anglických a 50 čínskych idiómov. Údaje získané z tejto vzorky sú vložené do tabuliek a grafov. V práci sú rozoberané témy ako idióm, metafora, kolokácia a chengyu. Stručne je opísaný kultúrny vplyv na anglické a čínske idiómy a vplyv kultúrnych plodín na idiómy jedla. V praktickej časti sa skúma frekvencia výskytu jednotlivých zástupcov jedla a ich zastúpenie v určitých potravinových skupinách. Porovnávaný je aj pomer výskytu surovín a produktov. Na záver sa práca zaoberá konotáciou a symbolikou najčastejšie sa vyskytujúcich reprezentantov jedla.

Pod'akovanie

Svoje pod'akovanie by som chcela vyjadriť vedúcej mojej práce Mgr. Kateřine Šamajovej. Vďačím jej za bližšie usmernenie mojej práce a pomoc a ochotu počas celej tvorby záverečnej práce.

Obsah

<i>Edičná poznámka</i>	6
<i>Úvod</i>	7
<i>Metodológia</i>	8
1. Definícia a klasifikácia idiómov	11
1.1 Idiómy	11
1.2 Metafora	14
1.3 Kolokácia.....	16
1.4 Chengyu 成语.....	16
2. Charakteristika idiómov jedla	18
3. Porovnanie vplyvu aspektov kultúry na čínske a anglické idiómy	20
3.1 Rozdiely v geografických podmienkach	20
3.2 Rozdiely v histórii	21
3.3 Rozdiely v literárnych dielach a mytológii	22
3.4 Rozdiely v náboženstve.....	23
3.5 Rozdiely vo zvykoch	24
3.6 Rozdielne hodnoty a myslenie.....	24
3.7 Vplyv kultúrnych plodín na čínsky jazyk.....	25
3.8 Vplyv kultúrnych plodín na anglický jazyk	27
4. Porovnanie čínskych a anglických idiómov jedla	31
4.1 Frekvencia výskytu daných potravín	31
4.2 Zastúpenie v potravinových skupinách	41
4.3 Surovina vs. produkt	42
4.4 Konotácia a symbolika	43
<i>Záver</i>	55
<i>Resumé</i>	56
<i>Zoznam použitých zdrojov</i>	57
<i>Prílohy</i>	61

Edičná poznámka

V texte je použitá na prepis čínskych znakov oficiálna čínska transkripcia *pinyin* a čínske znaky sú písané v zjednodušenej forme. Pri anglických idiómoch sú kurzívou označené chybné príklady.

Úvod

Bakalárska práca analyzuje čínske a anglické idiómy jedla a stručne rozoberá vplyv kultúry a kultúrnych plodín na jazyk. Konkrétne tému idiómov som si zvolila hlavne preto, že idiómy považujem za veľmi zaujímavý prvok jazyka, ktorý ho obohacuje a dodáva mu istú kreativitu. Idiómy robia jazyk unikátnym. Prostredníctvom idiómov je možné nahliadnuť do mentality rodených hovoriacich a ich kultúry. Zaujímam sa aj o kultúru všeobecne a tak som chcela bližšie skúmať ako sa prejavuje v jazyku, konkrétne v idiómoch. Jedným z dôvodov prečo sa zaoberám práve idiómami jedla je fakt, že pre prácu takéhoto rozsahu, bolo potrebné si zvoliť užší výber sledovanej vzorky, aby nebola práca príliš rozsiahla. Zvolila som si práve idiómy jedla, nakoľko sa podľa môjho názoru do veľkej miery odráža kultúra práve v stravovacích návykoch ľudí v stravovaní všeobecne. Už len výber jedla ovplyvňuje množstvo faktorov spadajúcich do kultúry (napr. náboženstvo, literatúra, história atď.). Keďže jedlo je takmer všade prítomné a nevyhnutné pre život, bolo prirodzené, že ho ľudia začlenili do jazyka a to sa odzrkadlilo aj na idiómoch. Avšak každý jazyk je ovplyvnený rôznymi faktormi, a tak je samozrejmé, že aj idiómy jedla budú mať v rôznych jazykoch isté odlišnosti. Tento fakt považujem za veľmi zaujímavý a hodný ďalšej analýzy.

Metodológia

Prvým krokom v praktickej časti bolo zostavenie testovacej vzorky idiómov. Z tejto vzorky sa vytvoril korpus, ktorý obsahuje 15 anglických a 15 čínskych idiómov. Je dôležité podotknúť, že táto práca sa zaoberá konkrétne modernou čínštinou (普通话, Putonghua), ktorá bude ďalej označovaná už len ako “čínština”. Následne som zostavu idiómov skúmala pomocou otázok, ktoré som si predom stanovila. Účelom zostavenia testovacej vzorky bola snaha zistiť či je možné získať informácie z daných príkladov idiómov, a či je možné tieto informácie následne porovnávať medzi dvoma jazykmi. Predom stanovené výskumné otázky znejú nasledovne:

1. Aká je frekvencia výskytu jednotlivých zástupcov jedla?
2. Aké je zastúpenie potravín v konkrétnych potravinových skupinách?
3. Aké je zastúpenie potravín z hľadiska surovín a produktov?
4. Aké je zastúpenie pozitívnych a negatívnych konotácií?

Po zostavení testovacej vzorky idiómov som pokračovala v zbieraní dát do korpusu. Nazbierala som ďalších 35 anglických a 35 čínskych idiómov. Takže v závere tvorilo zostavu vzorky idiómov 50 anglických a 50 čínskych idiómov jedla. Všetky príklady anglických idiómov pochádzajú z jednej publikácie, ktorá obsahovala dostatočné množstvo idiómov súvisiacich s jedlom (*Collins Cobuild Dictionary of Idioms: Helping learners with real English*. London: HarperCollins Publishers, 1995.). Z tejto publikácie som následne vybrala idiómy, v ktorých figuroval akýkoľvek zástupca jedla. Keďže bolo pomerne náročné nájsť 50 príkladov na čínske idiómy jedla tak príklady pochádzajú z viacerých publikácií a to konkrétne z 9 rôznych publikácií:

- Jiao, Liwei. *A Cultural Dictionary of the Chinese Language: 500 Proverbs, Idioms and Maxims 文化五百条*. New York: Routledge, 2020.
- Jiao, Liwei, Cornelius C. Kubler, and Weiguo Zhang. *500 Common Chinese Idioms: An annotated frequency dictionary*. 1st ed. New York: Routledge, 2011.

- Li, Jingguang. “A Research on the Origin and the Main Characteristics of Culture-loaded Words.” *Advances in Social Science, Education and Humanities Research* 356 (2019): 608-612.
- Li, Mei, and Maki Hayasaka. *The Chinese Idiom Dictionary: The complete Collection*. Rockwaller Books, 2020.
- Musona, Muchinei, a Hebert Mushangwe. “Cross-Cultural Perspectives on the Differences in Food and Culinary Customs between the Chinese and Shona Societies with figurative Language as Point of Reference.” *International Journal of Academic Research in Business & Sciences* 8.4 (2018): 850-864.
- Nall, Timothy M. “An Analysis of Chinese Four-Character Idioms Containing Numbers: Structural Patterns and Cultural Significance.” Dizertačná práca. N.p., 2009.
- Qu, Yingjie. “Metaphoric Cognition in Food Culture: Comparison between English and Chinese Idioms.” Výskumná práca. N.p., 2013.
- Tang, Chihsia. “A Comparative Study of English and Chinese Idioms with Food Names.” 3 (2007): 83-93.
- Wang, Defu, Zhenxin Qiang, a Zongxin Zhou. *A Chinese-English Dictionary of Idioms*. Chengdu: Sichuan People’s Publishing House, 1996.

Pri čínskych idiómoch prikladám aj čínsku transkripciu *pinyin* a popri preklade uvádzam aj glosy, ktoré udávajú význam konkrétneho čínskeho znaku.

V praktickej časti som následne analyzovala zozbierané príklady idiémov jedla z oboch jazykov. Konkrétnych zástupcov jedla v daných idiómoch som vložila do tabuliek. V týchto tabuľkách som ako prvé skúmala frekvenciu výskytu konkrétnych potravín. Následne som skúmala zastúpenie jedla v rôznych skupinách potravín a to v nasledovných 11 skupinách: mäso, obilniny, strukoviny, ovocie, zelenina, tekutiny, sacharidy, bielkoviny, tuky, cukry a slané. Ďalej som skúmala podiel surovín a produktov. Na záver som analyzovala dané idiémy z hľadiska konotácie a významu daných jedál v konkrétnych príkladoch. Následne som porovnávala ako sú dané potraviny vnímané v každom jazyku.

Mojou hypotézou je, že najčastejšie sa budú v oboch jazykoch vyskytovať práve základné potraviny ako sú napríklad obilniny. Obilniny odjakživa poskytovali najväčšie množstvo energie spomedzi hlavných potravín. Celosvetovo najrozšírenejšie obilniny sú ryža, pšenica a kukurica (Kang a Priyadarshan 2007: 10). Domnievam sa, že ako najfrekvencovanejšie sa vyskytujúcou potravinou spomedzi čínskych idiómov jedla bude práve ryža. Táto potravina je jednou z najzákladnejších a taktiež aj najrozšírenejších potravín v Číne a Čína je na prvej svetovej priečke v produkcii ryže (Kang a Priyadarshan 2007: 142).

Čo sa týka anglických idiómov jedla, domnievam sa, že najčastejšie sa vyskytujúcou potravinou budú potraviny z pšenice ako chlieb alebo koláč. Ďalej predpokladám, že v rámci skupín potravín budú dominovať v oboch jazykoch práve sacharidy. Čo sa týka surovín a produktov, prikláňam sa k názoru, že suroviny budú vo väčšom zastúpení než produkty. Suroviny považujem za častejšie sa vyskytujúce v jazyku než konkrétne produkty, keďže v rámci histórie sa produkty vyskytli až po surovinách.

1. Definícia a klasifikácia idiómov

V tejto kapitole sa budú bližšie popisovať idiómy z hľadiska teórie. Identifikácia idiómov, a to hlavne čínskych, môže byť miestami nejasná. Preto je dôležité objasniť aký typ idiómov táto práca skúma. Jednotlivé príklady idiómov sú uvádzané v anglickom alebo slovenskom jazyku. Po bližšej špecifikácii idiómov, metafor a kolokácií, sa táto kapitola zaoberá čínskymi idiómami – chengyu.

1.1 Idiómy

Idiómy sa dajú charakterizovať ako gramaticky komplexné výrazy, ktorých gramatické komponenty nie sú ich sémantickými komponentami (komponenty, ktoré nesú význam). Inak povedané, idiómy sú výrazy, ktorých význam nemôže byť predpovedaný z významu ich sémantických komponentov. Idiómy patria medzi nekompozičné výrazy (Cruse 2011: 86). Idiómy sú fixné výrazy s pevne daným slovosledom. Žiadny lingvistický materiál nemôže byť vložený do idiómu nakoľko by výraz prestal byť idiómom. Lexikálne zmeny v idióme môžu ovplyvniť sémantiku celého výrazu (Jesenská a Štulajterová 2013: 46):

(1) *to kill two birds with one stone*

Zabiť dve muchy jednou ranou.

Strata významu pri lexikálnej zmene:

- to kill *three* birds.
- to kill two *flies*.

Z hľadiska syntaxe sú idiómy fixné výrazy, to znamená, že ich slovosled je pevne daný. Avšak väčšina učebnicových definícií má aj svoje výnimky a aj v tomto prípade sa nachádzajú isté odchýlky. V niektorých prípadoch sa gramatika alebo slovná zásoba v idiómoch môže trochu líšiť (Jesenská a Štulajterová 2013: 44):

V príklade (2) je idióm v činnom rode, ale v príklade (2') je výraz v trpnom rode:

(2) Government Ministers always *pass the buck* if they are challenged about poverty.

(*pass the buck* znamená viniť niekoho druhého/ odmietnuť/ prijať zodpovednosť)

(2') The *buck has been passed* from Minister to Minister. No one seems prepared to accept the responsibility.

Niektoré slovesne založené idiómy môžu mať formu zloženého podstatného mena:

(3) There is too much *buck-passing* in government nowadays. No one accepts the blame for anything.

V niektorých príkladoch idiómov je možné zameniť jedno alebo viac slov:

(4) Stop acting *the fool/goat!* (prestáť sa chovať hlúpo)

Podľa formy delíme idiómy na niekoľko druhov (Jesenská a Štulajterová 2013: 44-45):

Tabuľka č. 1

	Príklad	Význam
a) idiómy, skladajúce sa zo slovesa a predetu/komplementu (a/alebo príslovkového určenia):	(1) kill two birds with one stone	vytvoriť dva užitočné výsledky jedným činom
b) idiómy, ktoré tvoria predložkovú väzbu	(2) in the blink of an eye	vo veľmi krátkom čase
c) Idiómy tvorené kolokáciami	(3) a bone of contention	niečo na čom sa ľudia nezhodnú
d) idiómy tvorené prirovnaním (as + prídavné meno + as/ ako + podstatné meno)	(4) as dry as a bone	veľmi suchý
e) idiómy tvorené dvoma členmi (slovo + a + slovo)	(5) rough and ready	hrubý a nevychovaný
f) idiómy tvorené tromi členmi (slovo + slovo + a + slovo)	(6) cool, calm and collected	pokojný, nerozrušený
g) idiómy tvorené celou frázou alebo vetou	(7) to cut a long story short	povedať podstatnú/hlavnú vec bez vedľajších detailov

Okrem definície a delenia idiómov by som rada spomenula aj vnímanie idiómov. Idiómy je možné si predstaviť ako “dlhé slová” alebo ako lingvistické výrazy. Idiómom sa dá oveľa rýchlejšie porozumieť v ich idiomatickom význame než

v ich doslovnom význame. Ako príklad sa dá uviesť anglický idióm “kick the bucket”, čo v preklade znamená “otrčiť kopytá”, resp. zomrieť. Významu “zomrieť” sa dá oveľa rýchlejšie porozumieť ako doslovnému významu “striking a pail with one’s foot” (kopat’ do vedra s vlastnou nohou). Takisto je tomu tak aj s idiomatickým významom idiómu “spill the beans”, ktorý v preklade znamená “neudržať jazyk za zubami/prezradiť tajomstvo”. Význam idiómu môže byť znovu nadobudnutý z pamäti bez úplného lingvistického spracovania. Avšak len za predpokladu, že znovunadobudnutie významu z pamäti by zabralo menej času ako štandardné lingvistické spracovanie (Cacciari 1993: 6).

Idiómy je taktiež možné chápať ako lingvistické výrazy. Idiómy sú tvorené slovami, ktoré následne vytvárajú slovné spojenia a vety. Vo všeobecnosti, človek nemôže potlačiť svoj systém spracovania jazyka. A tak keď sa sústreďime na slovo nemôžeme ignorovať jeho význam (Cacciari 1993: 6). Rozdielne správanie idiómov sa dá znázorniť na príklade idiómu “by and large”. Presne tak isto ako slová aj idiómy môžu byť negované (Cacciari 1993: 7):

(5) Tom: By and large, the economy seems to be doing well.

Ned: Not so by and large: Have you seen the latest unemployment figures?

Avšak narozdiel od slov, takéto idiómy môžu byť negované aj vnútorne (Cacciari 1993: 7):

(6) By not so large! Have you considered ...

Idiómy ako “by and large” (v preklade skrátka a dobre) sú stále považované za lingvistické výrazy (frázy) i napriek tomu, že sa môžu správať ako “dlhé slová” (Cacciari 1993: 7). Ako bolo už spomenuté vyššie, idiómy majú doslovný aj idiomatický význam. Avšak okrem týchto dvoch významov majú niektoré idiómy aj podtextový obsah a tak sú považované za tzv. alúziu (narážku). Idiómy sú považované za alúziu, keď odkazujú na určitú osobu, udalosť, situáciu a pod. Takúto alúziu obsahuje aj nasledujúci výraz (Cacciari 1993: 23):

(7) I want a gal, just like the gal that married the old Dad.

Chcem presne také dievča ako to, ktoré sa vydalo za otca.

Ak by bola táto veta vyslovená napríklad na svadbe, mohla by byť považovaná ako prirovnanie nevesty k ženíchovej matke. Avšak ak by bola táto veta myslená v kontexte, ktorý odkazuje na hru *Oedipus Rex*, tak by mohla byť považovaná za satirickú narážku na samotný mýt o Oedipovi (Cacciari 1993: 23-24).

V rámci lingvistiky, filozofie a psychológie nie sú idiómy častokrát ocenené dostatočne. V porovnaní s metaforami, ktoré sú považované za “živé” a kreatívne, boli idiómy zaužívané považované za “mŕtve metafory” alebo za výrazy, ktoré mali raz prenesený význam, ale časom tento obrazný význam stratili (Cacciari 1993: 57).

Termíny pre metaforu a idióm sú častokrát zamieňané navzájom kvôli ich obraznému významu. Označenie “metafora” je zvyčajne používané v písaných rozboroch prózy a poézie. Termín “idióm” je zas naopak používaný najmä v hovorenom jazyku a zvyčajne má pevne daný slovosled (Jesenská a Štulajterová 2013: 48):

(8) Kick the bucket

(význam: zomrieť)

(9) When in Rome do as the Romans do

(význam: človek by sa mal prispôbiť zvyklostiam danej krajiny)

1.2 Metafora

Nakoľko táto práca sa zaoberá idiómami, ktoré úzko súvisia s metaforou, je potrebné spomenúť aj tento termín. Pre mnohých ľudí je metafora nástrojom poetickej predstavivosti a rétorického obohatenia. Metafora je typicky vnímaná ako charakteristika jazyka samotného, t. j., že je ponímaná viac ako záležitosť slov než myslenia a činov. Avšak v skutočnosti je metafora prítomná v každodennom živote a to nie len v jazyku ale aj v myslení a činoch (Lakoff 1980: 3):

- Zaútočil na každý slabý prvok v mojom argumente. (Lakoff 1980: 4)
- Nikdy som s ním nevyhrala žiadny argument. (Lakoff 1980: 4)

Metafora môže byť taktiež definovaná ako sémantická zmena, ktorá je založená na spojení podobnosti medzi referentami (Jesenská a Štulajterová 2013: 47):

- This is not my cup of tea
Toto nie je moja šálka kávy.

Význam metafory v tomto príklade znamená, že daná osoba nemá rada istého človeka alebo danú vec. Metafora sa nevzťahuje na žiadny šálok čaju a výraz má len prenesený význam. Metafora takisto často-krát zobrazuje nový, originálny a kreatívny pohľad na vec (Jesenská a Štulajterová 2013: 47):

- The huge locomotive snorted and belched its way across the plain.
(Obrovská lokomotíva si odfrkla a grgala počas cesty naprieč rovinou.)

Človek si pod touto vetou predstaví lokomotívu ako veľké zviera, ktoré vydáva zvuky typické pre zvieratá. Ak sú metafory používané pomerne často, strácajú svoju originalitu a kreativitu, a stávajú sa z nich “mŕtve metafory” alebo „kliše“. Nasledovné príklady zobrazujú typické príklady “mŕtvych metafor” (Jesenská a Štulajterová 2013: 47):

- The back of the chair
Chrbát stoličky
- The legs of the table
Nohy stola
- The mouth of the river
Ústa rieky
- An eye of a needle
Oko ihly

Klišé (Jesenská a Štulajterová 2013: 95):

- Why don't you just wait and see?

Počkaj a uvidíš.

- The situation went from bad to worse.

Dostať sa z blata do kaluže.

- Well, you live and learn, don't you?

Žiješ a učíš sa.

1.3 Kolokácia

Kolokácia alebo tzv. ustálené slovné spojenie je zoskupenie lexikálnych a funkčných morfém. Pre tieto morfémy je typické vyskytovať sa súčasne. Kombinácia týchto slov taktiež znie prirodzene pre rodeného hovoriaceho. Na rozdiel od idiómu je kolokácia viac flexibilná. Poradie slov v idióme je väčšinou vopred dané a nemalo by sa meniť. Ako som už vyššie uviedla, idióm zvyčajne prestáva byť idiómom vtedy, keď sa do neho vložia iné alebo ďalšie slová. Ako príklad by som uviedla idióm “zabiť dve muchy jednou ranou”. Idióm nie je možné pozmeniť napr. na “zabiť dve husi jednou ranou” nakoľko by stratil svoj pôvodný význam. Avšak ako už bolo spomenuté vyššie, kolokácie sú viac flexibilné a isté zmeny sú v nich možné, a tým pádom je prípustné do nich vložiť iné slovo (Jesenská a Štulajterová 2013: 44-45).

1.4 Chengyu 成语

Táto podkapitola sa zaoberá čínskymi idiómami. Keďže sa táto práca zaoberá výhradne idiómami, je dôležité objasniť, ktorý druh čínskych idiómov je skúmaný. Existujú dva významy pojmu chengyu. V širšom zmysle tento pojem zahŕňa aj frazeologizmy ako príslovia, porekadlá, pranostiky a pod. V užšom zmysle tento pojem označuje iba frazémy typu chengyu (Roček 2010: 16). Toto je dôležitý poznatok, keďže táto práca sa zaoberá práve frazémami typu chengyu a neskúma frazeologizmy ako príslovia, porekadlá a pranostiky.

Ustálená forma čínskych idiómov sa v priebehu histórie menila ale väčšina výrazov či už písaná alebo hovorená je tvorená práve štyrmi znakmi (Wu 1995: 67). Aj chengyu sú typické tým, že sú prevažne tvorené štyrmi znakmi, ktoré vo väčšine citujú istý zdroj. Na pochopenie významu niektorých chengyu je častokrát potrebný aj ich zápis. Niekedy je vyžadované poznať ich zdroj alebo literárny odkaz, aby sme pochopili ich význam (Roček 2010 :16). Vo všeobecnosti sú čínske idiómy (chengyu) považované za formálne a noblesné. Zaujímavosťou je, že v čínštine je pomer pozitívnych idiómov k negatívnym 50:1 (Liwei 2020: 1).

V skratke, čínske idiómy (chengyu) sú zaužívané frázy, ktoré používajú bežní ľudia. Tieto frázy majú dlhú históriu ich používania v spoločnosti a sú prevažne tvorené práve štyrmi charaktermi. Aby sme im porozumeli, je vo väčšine potrebné aby sme poznali ich sémantické (významové) alebo historické súvislosti (Wu 1995: 81).

2. Charakteristika idiómov jedla

Jedlo, konkrétne chuťové preferencie a štýl prípravy jedla, sú súčasťou vedľajšej identity človeka, ako aj hudobný vkus, štýl obliekania a pod. To aký má človek vzťah k jedlu, ovplyvňuje taktiež spoločnosť a jej normy. Medzi aspekty individuálnej a skupinovej identity patria napríklad predstavy o tom, čo človek môže jesť alebo nemôže jesť, a preferované potraviny. Taktiež aj aké vedomosti sa od nás očakávajú aby sme mali o tom, čo konzumujeme. Tieto aspekty môžu ostať ustálené počas dlhšej doby alebo môžu prejsť prudkými zmenami (Andrioi 2010: 143).

Idiómy jedla sú výrazne zastúpené v každodennom jazyku a bežne ich používa každý z nás. Každodenný jazyk si vyžaduje použitie ustálených výrazov a to z rôznych dôvodov, napr. ako uľahčenie pochopenia istej myšlienky alebo potreba vyššej špecifikácie. Jedlo slúži ako nástroj vyjadrenia istých ideí, lásky, života, vlastnej identity, morálky atď. Tieto koncepty sú vyjadrené prostredníctvom metafor, na ktorých sa idiómy zakladajú. Podobnosti medzi týmito konceptami a jedlom môžu byť vnímané prostredníctvom rozličných mentálnych procesov (Andrioi 2010: 187).

Idiomatické výrazy taktiež zahŕňajú skúsenosti ľudí a zaužívané pravdy z rôznych aspektov spoločnosti. Dalo by sa povedať, že idiomatické výrazy sú zrkadlom kultúry danej krajiny a odrážajú mravy a hodnoty spoločnosti (Muchineci a Hebert 2018: 852). Kultúra každej krajiny je ovplyvnená sociálnymi a historickými vplyvmi, to znamená, že rôzne krajiny budú mať aj odlišné kultúry. V priebehu histórie sa idiómy prirodzene stali súčasťou bežného jazyka. Výsledkom je, že veľké množstvo idiómov súvisí so zvykmi danej krajiny (Jiang a Liu 2018: 1136). V tejto práci je skúmané práve jedlo, ktoré je jedným z aspektom kultúry reflektovanej v anglických a čínskych idiómoch jedla.

Kultúra jedla je rozličná v rôznych národoch. Z toho dôvodu existujú veľké rozdiely medzi čínskymi a anglickými idiómami jedla, čo sa týka rozmanitosti jedla, prostriedkov na varenie a jedenie, stolovacích zvykov a filozofie kultúry jedla (Qu 2013: 212). Ako príklad by sa dal uviesť chlieb — jeden z bežných výrobkov v Anglicku. Pre Angličanov je chlieb bežná zložka ich obživy a je často nepostrádateľnou súčasťou raňajok a vzhľadom na to existujú mnohé idiómy týkajúce sa práve chleba. Avšak, keď sa pozrieme na Čínu, nájdeme

samozrejme inú dominantnú potravinu a tou je práve ryža. Vo Veľkej Británii je chlieb bežnou súčasťou života ľudí tak ako je ryža bežnou súčasťou života ľudí v Číne a ich každodennou obživou. Na základe toho bude pre ryžu typický častý výskyt v čínskych idiómoch (Qu, 2013: 213).

3. Porovnanie vplyvu aspektov kultúry na čínske a anglické idiómy

Táto kapitola stručne popisuje a porovnáva rozdielne vplyvy aspektov kultúry na čínske a anglické idiómy. Po porovnaní týchto rozdielnych vplyvov sa zameriava konkrétne na idiómy jedla a popisuje ako práve túto časť idiómov ovplyvnila kultúra oboch krajín.

3.1 Rozdiely v geografických podmienkach

Každý národ prežíva v určitom životnom prostredí a reprodukuje sa. Z hľadiska geografických podmienok, Veľká Británia a Čína spadajú do rozdielnych regiónov. Veľká Británia ako ostrovná krajina má dlhé pobrežie, ktoré vytvára výhodné podmienky pre rybolov. More malo veľkú rolu v ovplyvňovaní ekonomiky Veľkej Británie už od staroveku. V dôsledku toho má angličtina veľké množstvo idiómov týkajúcich sa mora (Shi 2016: 107):

- All at sea
(význam: cítiť sa zmätený, nevedieť čo si počnúť)
- Between the Devil and the Deep Blue Sea
(význam: nachádzať sa v zložitej situácii, kedy si človek musí vybrať medzi dvoma neželanými možnosťami)

Na rozdiel od angličtiny, v čínštine je len malé množstvo idiómov, ktoré sa týkajú mora. V starovekej Číne bola práve agrikultúra neodmysliteľnou súčasťou života ľudí, a preto jej Číňania odjakživa venovali veľkú pozornosť. Na základe toho je čínština bohatá na idiómy týkajúce sa agrikultúry (Shi 2016: 107):

- 瑞雪兆丰年
ruì xuě zhào fēng nián
šťastie-sneh-znak-bohatý-rok

„Dobre načasovaný sneh sľubuje dobrú žatvu.“

- 种瓜得瓜, 种豆得豆

zhǒng guā dé guā, zhǒng dòu dé dòu

sadiť-melón-gramatická časť-melón, sadiť-fazuľa-gramatická časť-fazuľa

„Čo si kto zaseje, to si aj zožne.“

3.2 Rozdiely v histórii

Historický vývoj každej krajiny mal veľký vplyv na idiómy. Veľká Británia a Čína si prešli odlišným historickým vývojom, nakoľko obe krajiny zažili rôzne historické udalosti a míľniky. A tak aj čínske a anglické idiómy budú vykazovať isté odlišnosti. Stručný popis histórie aspoň z časti priblíži rozdielnosť v idiómoch oboch krajín. Anglické idiómy boli ovplyvnené najmä historickými udalosťami ako geografickými zmenami, imigráciou, dobývaním rôznymi národmi a vojnami s rôznymi etnickými skupinami (Shi 2016: 107):

- to cross the Rubicon (z dobytia Anglicka Rimanmi)
prekročiť Rubikón
- cut someone to the quick (z dobytia Anglicka Germánmi)
(význam: niekoho veľmi rozrušiť negatívnou poznámkou)

V porovnaní s Veľkou Britániou má Čína nezrovnateľne dlhšiu históriu, ktorá siaha až viac ako 5000 rokov dozadu. A tak, mnoho čínskych idiómov pochádza zo starodávnej histórie, počas ktorej vládli Číne rôzne dynastie a udiali sa rôzne bitky a vojny (Shi 2016: 108):

- 围魏救赵

wéi wèi jiù zhào

obkľúčiť-Wei (kráľovstvo)-zachrániť-Zhao (kráľovstvo)

Oslobodiť obliehaných obkľúčením základne obliehaných.

- 完璧归赵

wán bì guī zhào

neporušený-obradný (slávnostný) predmet-vrátiť- Zhao (kráľovstvo)

Vrátiť niečo majiteľovi v perfektnom stave.

3.3 Rozdiely v literárnych dielach a mytológii

Literárne diela i mytológia hrali veľkú rolu v ovplyvňovaní idiómov. Čínština aj angličtina disponujú množstvom idiómov týkajúcich sa práve mytológie a literatúry. Dva najdôležitejšie zdroje anglických idiómov sú Shakespearove diela a Biblia (Shi 2016: 108):

- A rose by any other name would smell as sweet (Rómeo a Júlia)
(význam: veci sa majú tak ako sú bez ohľadu na to, ako ich pomenujeme)

Okrem týchto vplyvov mala grécka a rímska mytológia taktiež veľkú rolu v ovplyvňovaní idiómov:

- Be ware of Greeks bearing gifts
(význam: človek by sa mal mať stále na pozore)
- The Pillars of Hercules
Herkulove stĺpy

Naopak, v Číne mali veľký vplyv na idiómy napr. “Štyri knihy” (四书) — súbor významných diel starovekého konfucianizmu a rôzne mýty, napr. náboženské príbehy, mýty o pôvode kultúry alebo o pôvode prvých historických dynastií.

- 万事俱备, 只欠东风 (z Historický Príbeh Troch Ríš/三国演义; obdobie Troch Ríš: 220-280 n.l.)

wàn shì jù bèi, zhǐ qiàn dōng fēng

nespočetne veľa-vec-kompletný-pripraviť-iba-nedostatok-východ-vietor

Všetko je pripravené okrem toho najdôležitejšieho.

- 精卫填海

jīng wèi tián hǎi

Jingwei (mýtický vták)-vyplniť-more

Ludia by mali byť statoční a vytrvalí ak chcú dosiahnuť svoj cieľ.

3.4 Rozdiely v náboženstve

Veľa idiómov pramení práve z náboženstva. Na západe je najrozšírenejším náboženstvom kresťanstvo, ktoré hlási vieru v jedného Boha. Výsledkom toho v angličtine existuje veľa idiómov, ktoré sa týkajú Boha a kostola (Shi 2016: 108):

- As poor as a church mouse
Chudobný ako kostolná myš
- God helps those who help themselves
Boh pomáha tým, ktorí si pomáhajú sami

Takisto aj čínske idiómy majú hlbokú spojitosť s náboženstvom a vierou. V Číne sa pokladajú za dve najdôležitejšie náboženstvá buddhizmus a taoizmus. Pre obyvateľov Veľkej Británie je dôležitý predovšetkým Boh, avšak pre Číňanov sú tie najmocnejšie nebesá (Shi 2016: 108):

- 谋事在人成事在天
móu shì zài rén chéng shì zài tiān
plánovať-vec-byť-človek-vykonať-vec-byť-nebesia
Človek mieni, Boh mení (význam: človek môže plánovať ale výsledok aj tak záleží na nebesiach).
- 不看僧面看佛面
bù kàn sēng miàn kàn fó miàn
zápornka-myslieť-mnich-tvár-myslieť-Buddha-tvár
Urobiť niečo s ohľadom na niekoho druhého.

3.5 Rozdiely vo zvykoch

Zvyky sú neodmysliteľnou súčasťou každej sociálnej skupiny. Názor každého jedinca na istú vec je formovaný sociálnym prostredím, skúsenosťami a zvykmi. Anglicky a čínsky hovoriaci majú rozličné spoločenské zvyky a sociálne skúsenosti, ktoré významne ovplyvnili idiómy. Ako najtypickejší rozdiel sa uvádza postoj voči zvieratám a vnímanie farieb. Ako konkrétny príklad sa dá uviesť postoj voči slonovi. V starovekej Číne je slon vnímaný ako symbol autority a spoločenského postavenia. Takisto aj odevy vyrobené zo slonej kože sú symbolom vznešenosti. Dokonca i v dnešnej dobe čínsky výrobcovia používajú bieleho slona ako názov pre značky produktov (White Elephant Battery, White Instant Noodles). Tieto značky sa v Číne tešia veľkému úspechu, avšak v angličtine biely slon symbolizuje niekoho kto je neosožný a nemotorný (Shi 2016: 108):

- Will the complex, constructed at some expense but never used, be regarded as a monumental folly, a great white elephant (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 122)?

3.6 Rozdielne hodnoty a myslenie

Na základe vyššie spomenutých rozdielov majú hovoriaci taktiež aj rozličné hodnoty a myšlienkové procesy, ktoré majú veľký vplyv na idiómy. Číňania uprednostňujú kolektivismus a harmóniu. Tieto hodnoty sú odzrkadlené napríklad v nasledovnom idióme (Shi 2016: 108-109):

- 众人拾柴火焰高

Zhòng rén shí chái huǒ yàn gāo

mnoho-človek-zhromaždiť-palivové drevo-oheň-planúť-vysoký

Čím viac ľudí, tým viac sily.

- 一方有难, 八方支援

yī fāng yǒu nán, bā fāng zhī yuán

jeden-miesto-mať-t'ažkosti-osem-miest-poslať-pomoc

Ak sa jeden človek nachádza v ťažkostiach všetci ostatní mu prídu na pomoc.

- 水乳交融

shuǐ rǔ jiāo róng

voda-mlieko-spolu-spojiť sa

Niečo, čo je v dokonalej harmónii (zmiešané ako voda a mlieko).

Avšak Angličania uprednostňujú práve individualizmus a rovnocennú konkurenciu (Shi 2016: 109):

- Everyone thinks his own geese swans.
(význam: všetci zvyknú považovať svoje vlastníctvo, deti alebo úspechy za hodnotnejšie)

Čo sa týka myslenia ľudí v týchto dvoch krajinách aj v ňom prirodzene nachádzame kontrasty. Myšlienkový mód určuje spôsob vyjadrovania ľudí. Idiómy sú do veľkej miery ovplyvnené práve tým akým spôsobom ľudia myslia. Myšlienkový mód Číňanov sa pokladá za syntetický, dbá na súdržnosť medzi udalosťami alebo objektami. Naopak, myšlienkový mód anglicky hovoriacich je skôr analytický a indukčný. Tieto rozdielne módy sa prejavujú napríklad v rozličnom vyjadrovaní miest v angličtine a čínštine. V čínštine je postupnosť od veľkého k menšiemu, v angličtine je to presne naopak. Číňania majú sklon k vyjadrovaniu vecí pomocou konkrétnych špecifických obrazov. Čínske znaky vznikli z konkrétnych obrazov a všetky znaky sú logogramy. Avšak myslenie anglicky hovoriacich je abstraktné. Na vyjadrenie svojich myšlienok a názorov využívajú koncepty namiesto obrazov (Shi 2016: 109). To znamená, že človek, ktorý myslí abstraktne, si s pojmom slnko spojí fyzické teplo a nie slnko, ktoré je vidieť na oblohe.

3.7 Vplyv kultúrnych plodín na čínsky jazyk

Táto podkapitola sa zaoberá vplyvom kultúrnych plodín na čínsky jazyk. Ryža je základnou potravinou pre viac ako polovicu svetovej populácie. Táto plodina bola symbolom čínskej kultúry po tisícky rokov. Kultivácia ryže v Číne je datovaná približne

8000-5000 rokov pr. n. l. (Hung 2014: 1). Ryža je pre obyvateľov Číny viac ako len základnou potravinou. Ryža sa používa vo veľa receptoch a je súčasťou osláv rôznych sviatkov, hostín a samozrejme každodenného života (Hung 2014: 5). Potravina, ktorá má takúto dlhú históriu, je silno zakotvená v kultúre danej krajiny. Ryža je veľmi dôležitou a dominantnou surovinou pre obyvateľov Číny, a tak preniká aj do jazyka. V dôsledku toho čínština disponuje pomerne veľa idiómami, ktoré sa týkajú práve tejto plodiny.

Okrem ryže sa skoro vyskytlo v Číne aj proso. Ryža síce prekonala proso, ale nakoľko sa podmienky pre pestovanie ryže a prosa líšia, tak sa obe plodiny zúžitkovali. Ryža mohla byť kultivovaná práve vo vlhkejších miestach a proso v suchších. Neskôr sa objavili plodiny ako pšenica, čínska kapusta a kukurica. Tieto plodiny nahradili proso vďaka tomu, že boli viac univerzálne a viac schopné odbytu na trhu. Ryža však stále prevažovala, zatiaľ čo proso a pšenica boli v úzadí. Časom bolo proso nahradené kukuricou, keď sa preukázala viac univerzálnou (Anderson 2005: 86).

Okrem potravín poskytujúcich potrebné živiny a vitamíny bol v Číne veľmi populárny aj alkohol. Ten bol však obľúbený hlavne pre jeho efekt na ľudskú psychiku a hlavne preto Číňania zbožňovali ich 酒 jiǔ (termín pre alkohol) (Anderson 2005: 103). Fakt, že bol alkohol veľmi populárny a obľúbený sa odzrkadľuje aj v jazyku a to konkrétne v idiómoch. Mnoho čínskych idiómov sa týka práve alkoholu (酒).

Čína má taktiež množstvo surovín, ktoré sa považujú za delikatesy. Za jednu z týchto delikates sa považuje aj medvedia laba (熊掌 xióng zhǎng). Dnes sa obľuba tejto delikatesy považuje za problém kvôli zvýšenému počtu ohrozených druhov medveďa v Číne (Anderson 2005: 124).

- 鱼与熊掌不可兼得 (Tang 2007: 88)

yú yǔ xióng zhǎng bùkě jiān dé

ryba-dať-medveď-laba-nemôcť-súbežne-častica

Človek nemôže mať všetko.

3.8 Vplyv kultúrnych plodín na anglický jazyk

Táto podkapitola skúma vplyv kultúrnych plodín na anglický jazyk. Obyvatelia Veľkej Británie a ostatní obyvatelia osídľujúci západné európske krajiny mali prístup k bohatej a rozmanitej strave už od počiatku ich lingvistickej existencie (Pinnavaia 2018: 13). Je dôležité podotknúť, že angličtina prijala výrazy pre jedlo a pitie nie len z európskych jazykov, ale aj z jazykov mimo Európy. Vďaka silnému politickému a sociálnemu postaveniu Veľkej Británie v časoch Britského impéria, indické termíny nie len že obohatili rozmanitosť stravy, ale aj angličtinu samotnú (Pinnavaia 2018: 14).

Vo Veľkej Británii sú populárne potraviny ako chlieb, maslo, koláč, mlieko, „sandwich“, šalát, puding atď. Spomedzi ovocia sú jablká najpreferovanejšie (Zhang Xiangyang 2016: 282).

Chlieb „bread“ bol vnímaný ako typický symbol jedla už od počiatkov západnej literatúry, najmä od prekladu Biblie do európskych jazykov. V nasledujúcich idiómoch chlieb reprezentuje prežitie (Pinnavaia 2018: 26):

- Break bread with
(význam: stolovať s niekym)
- Bread and wine
Chlieb a víno
- Man cannot live on bread alone
(význam: človek k životu potrebuje viac ako len veci potrebné na prežitie)

Chlieb taktiež reprezentuje živobytie:

- Take the bread out of somebody's mouth
(význam: pripraviť niekoho o živobytie)
- Earn/make one's bread and butter
(význam: zarobiť si na živobytie)
- Bread and butter
(význam: živobytie; hlavný zdroj príjmu)

Chlieb predovšetkým reprezentuje nejaký zisk/prírastok:

- The hottest/best thing since sliced bread
(význam: niečo, čo je považované za veľmi dobré, nové alebo vzrušujúce)
- Throw/cast one's bread upon the waters
(význam: byť štedrý alebo robiť dobré skutky)
- Half a loaf is better than no bread at all
Lepší vrabec v hrsti ako holub na streche

Ďalšou často sa vyskytujúcou potravinou v anglických idiómoch jedla je jablko, ktoré reprezentuje dobrotu (Pinnavaia 2018: 26):

- Be apples
(význam: všetko bude v poriadku)
- Apple of someone's eye
(význam: niekoho obľúbený človek)
- An apple a day keeps the doctor away
(význam: jesť jablko denne môže udržať človeka v dobrom zdraví)

Na druhú stranu, jablko má aj negatívnu symboliku a môže zobrazovať istú ťažkosť alebo skazu (Pinnavaia 2018: 26):

- Upset the apple cart
(význam: spôsobiť ťažkosti; skaziť niekomu plány)
- Apple of discord
Jablko sváru
- Apple of Sodom
(význam: ovocie, ktoré sa po obratí premení na dym alebo popol)
- Rotten/bad apple
Hnilé jablko

Táto negatívna symbolika jablka pochádza práve z Biblie, kde je toto ovocie zobrazené záporne v príbehu o Adamovi a Eve (Pinnavaia 2018: 26).

Okrem jablák sú dvojznačne vnímané aj vajcia. Vajcia sú zobrazované pozitívne aj negatívne (Pinnavaia 2018: 26):

- A bad egg
(význam: niekto, kto má zlé vlastnosti)
- A good egg
(význam: niekto, kto má dobré vlastnosti)
- A curate's egg
(význam: niečo, čo je čiastočne dobré aj zlé)

Vajcia sú taktiež zobrazované ako symbol dobroty, nakoľko sú bohatým zdrojom proteínu a dôležitou a renomovanou potravinou (Pinnavaia 2018: 26):

- As sure as eggs are eggs
(význam: niečo o čom sme si veľmi istý, že sa stane)
- Have/put all one's eggs into one basket
Staviť všetko na jednu kartu.

Ako ďalšie potraviny vyskytujúce sa v idiómoch sú orechy a fazule. Tieto plodiny sú výživné, keď sú konzumované vo veľkom, nakoľko v takomto množstve sú veľkým zdrojom kalórií a symbolizujú fyzickú energiu (Pinnavaia 2018: 27):

- Full of beans
Plný života
- Give one beans
(význam: vynadať niekomu)

Fazole symbolizujú aj psychickú energiu (Pinnavaia 2018: 27):

- Spill the beans
(význam: prezradiť tajomstvo)

Avšak konkrétne jeden bôb fazule nie je považovaný za príliš hodnotný (Pinnavaia 2018: 27):

- Not worth a bean
(význam: niečo, čo má malú alebo nemá žiadnu hodnotu)
- Not have a bean
(význam: nemať žiadne peniaze)
- Not have two beans to rub together
(význam: nemať žiadne peniaze)

Takisto aj jeden orech symbolizuje niečo, čo nestojí za námahu (Pinnavaia 2018: 27):

- A hard/tough nut to crack
Tvrдый oriešok
- Take a sledgehammer to crack a nut
(význam: vynaložiť viac sily, než je potrebné)

V tejto kapitole som veľmi stručne opísala isté kultúrne vplyvy na idiómy v daných krajinách a následne ich porovнала v rámci dvoch skúmaných jazykov. Do týchto kultúrnych vplyvov som zahrnula geografickú polohu, históriu, náboženstvo, zvyky, literárne diela, mytológiu, hodnoty a myslenie. Nasledujúca kapitola sa venuje výhradne čínskym a anglickým idiómom jedla.

4. Porovnanie čínskych a anglických idiómov jedla

V praktickej časti analyzujem čínske a anglické idiómy jedla, ktoré som nazbierala do môjho korpusu. Ako som už spomenula v úvode, príklady anglických idiómov jedla pochádzajú z knihy *Collins Cobuild dictionary of idioms* a príklady čínskych idiómov sú z viacerých zdrojov. Bližšie skúmam frekvenciu výskytu daných potravín ako aj skupín potravín (napr. sacharidy, tuky, ovocie, zelenina, mäso atď.). Následne porovnávam zastúpenie surovín a produktov a zaoberám sa konotáciou daných potravín a ich vnímaním.

4.1 Frekvencia výskytu daných potravín

Táto podkapitola zodpovedá prvú výskumnú otázku a bude analyzovať frekvenciu výskytu daných zástupcov jedla. Z každého jazyka uvediem príklady prvých štyroch najčastejšie sa vyskytujúcich reprezentantov.

Tabuľka č. 2

Zástupca jedla (anglické idiómy)	Frekvencia výskytu	Zástupca jedla (čínske idiómy)	Frekvencia výskytu
cake/pie (koláč)	6 x	米 mǐ (ryža)/ 饭 fàn (uvarená ryža)	10 x
cookie/biscuit (sušienka)	5 x	酒 jiǔ (alkohol)	9 x
bread (chlieb)	5 x	肉 ròu (mäso)/ 脍 kuài (mleté mäso)/ 炙 zhì (pečené mäso)/ 狗肉 gǒu ròu (psie mäso)/ 鱼 yú (ryba, rybie mäso ako pokrm)/ 熊掌 xióng zhǎng (medvedia labá)	8 x
apple (jablko)	4 x	瓜 guā (melón)	5 x
potato (zemiak)	3 x	水 shuǐ (voda)	4 x
beans (fazule)	3 x	豆 dòu/ 菽 shū (fazul'a)/ 萁 qí (steblo fazule)	4 x
beer/ale (pivo/svetlé anglické pivo)	3 x	油 yóu (olej)	2 x

butter (maslo)	3 x	豆腐 dòufu (tofu)	2 x
candy (cukrík/cukrovinka)	2 x	蜜 mì (med)	2 x
carrot (mrkva)	2 x	粟 sù/梁 liáng (proso)	2 x
cheese (syr)	2 x	果 guǒ (ovocie)	2 x
cherry (čerešňa)	1 x	茶 chá (čaj)	2 x
bacon (slanina)	1 x	藕 ǒu (lotosový koreň)	1 x
orange (pomaranč)	1 x	蒜皮 suàn pí (cesnaková šupka)	1 x
banana (banán)	1 x	梅 méi/李 lǐ (slivka)	1 x
coffee (káva)	1 x	乳 rǔ (mlieko)	1 x
cucumber (uhorka)	1 x	枣 zǎo (datľa)	1 x
corn (kukurica)	1 x	饼 bǐng (sušienka)	1 x
cream (smotana)	1 x	桃 táo (broskyňa)	1 x
tea (čaj)	1 x		
egg (vajce)	1 x	笋 sǔn (bambusový výhonok)	1 x
pancake (palacinka)	1 x	颖 yǐng (osť pšenice)	1 x
fruit (ovocie)	1 x	盐 yán (soľ)	1 x
gooseberry (egreš)	1 x		
grain (zrno/obilie)	1 x		
grapes (hroznové víno)	1 x		

Spomedzi vzorky 50 anglických idiómov bolo najčastejšie sa vyskytovaným jedlom práve “cake/pie”, v preklade koláč. Koláč sa vyskytol konkrétne v šiestich príkladoch anglických idiómov.

Idiómy obsahujúce slovo koláč:

Tabuľka č. 3

in apple-pie order (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)	niečo precízne usporiadané
have your cake and eat it (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 56)	profitovať z dvoch vecí zároveň
cakes and ale (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 57)	koláče a pivo

easy as pie (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 118)	niečo čo je veľmi jednoduché
have a finger in every pie (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 141)	byť do všetkého zapletený
sell like hot cakes/ go like hot cakes (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 218)	ide to ako a dračku

Naopak spomedzi čínskych idiómov sa najčastejšie vyskytovala práve ryža. A to ako 米 (ryža) a 饭 (uvarená ryža). Ryža sa vyskytla konkrétne až desaťkrát spomedzi 50 čínskych idiómov jedla.

Idiómy obsahujúce znak „ryža“:

- 不当家不知柴米贵 (Jiao 2020: 66)

bù dāng jiā bù zhī chái mǐ guì

záporka-mať na starosti-domov-záporka-vedieť-uhlie-ryža-drahý

Človek, ktorý sa nestará o svoj domov nevie aké drahé je uhlie a ryža (nepozná hodnotu uhlia a ryže).

- 鱼米之乡 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 531)

yú mǐ zhī xiāng

ryba-ryža-častica-krajina

Krajina plná rýb a ryže/Krajina hojnosti.

- 三茶六饭 (Nall 2009: 9)

sān chá liù fàn

tri-čaj-šesť-varená ryža

Veľká hostina.

- 一饭之恩 (Nall 2009: 57)

yī fàn zhī ēn

jeden-varená ryža-častica-láskavosť

Malá láskavosť od niekoho.

- 酒囊饭袋 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 208)

jiǔ náng fàn dài

alkohol-nádoba-uvarená ryža-vrece

Pojem pre nenásytného človeka, ktorý je taktiež neužitočný a ignorantský.

- 米珠薪桂 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 253)

mǐ zhū xīn guì

ryža-perla-palivové drevo-osmantus

Ryža je tak hodnotná ako perly a palivové drevo je tak drahé ako vôňokvetka/osmant.

- 巧妇难为无米之炊 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 298)

qiǎo fù nán wéi wú mǐ zhī chuī

múdri-žena-náročný-pretože-nemat'-ryža-častica-varit'

Ani tá najmúdrejšia žena v domácnosti nemôže uvariť jedlo bez ryže.

- 生米煮成熟饭 (Qu 2013: 212)

shēng mǐ zhǔ chéng shú fàn

žiť-ryža-varit'-stat' sa-uvarený-ryža

Ryža je uvarená./ Čo sa stalo už nemôže byť zmenené./ Už je príliš neskoro niečo zmeniť.

- 柴米油盐 (Li 2019: 610)

chái mǐ yóu yán

palivové drevo-ryža-olej-soľ

Predmety dennej potreby.

- 投机不着蚀把米 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 393)

tóu jī bù zháo shí bǎ mǐ

ukradnúť-kurča-záporka-častica-stratiť-predložka-ryža

Pokúsiť sa získať prospech ale dopadnúť horšie.

Ako druhé najčastejšie sa vyskytujúce jedlo spomedzi 50 anglických idiómov boli cookie/biscuit (sušienka) a bread (chlieb). Sušienka a chlieb sa vyskytli konkrétne päťkrát.

Idiómy obsahujúce slovo sušienka:

Tabuľka č. 4

a smart cookie	niekto múdry s rozumnými nápadmi	Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80)
a tough cookie	niekto kto má tuhý korienok	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80-81)
caught with your hand in the cookie jar	prichytený pri čine	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80)
take the biscuit	spraviť niečo veľmi hlúpe, sebecké alebo nezdvorilé	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 31)
that's the way the cookie crumbles	život treba prijať taký aký je	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80)

Idiómy obsahujúce slovo chlieb:

Tabuľka č. 5

bread and butter	živobytie	Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
bread and circuses	chlieb a hry	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
cast your bread upon the waters	urobiť niečo dobré alebo riskovať niečo bez očakávania odmeny	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
know which side of your bread is buttered	dokonalosť sa vyznať sa v určitej situácii	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
the best thing since sliced bread	niečo čo je považované za veľmi dobré, nové alebo vzrušujúce	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)

Naopak ak porovnáme druhú priečku s čínskymi idiómami, tak v čínštine figuruje práve 酒 jiǔ (alkohol), čiže druh nápoja a nie jedlo ako je tomu v anglickej vzorke idiómov.

Idiómy obsahujúce znak „alkohol“:

- 酒囊饭袋 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 208)
jiǔ náng fàn dài
alkohol-nádoba-uvarená ryža-vrece
Neužitočný človek.
- 无酒不成席 (Musona a Mushangwe 2018: 862)
wú jiǔ bùchéng xí
nemať-alkohol-nemožno-hostina/banquet
Bez vína to nie je hostina.
- 酒足饭饱 (Musona a Mushangwe 2018: 862)
jiǔ zú fàn bǎo
víno-dostatok-uvarená ryža-uspokojit'

Byť nasýtený.

- 朱门酒肉臭路有冻死骨 (Wang, Qiang a Zhou 1996:)

zhū mén jiǔ ròu xiù, lù yōu dòng sǐ gú

červený-dvere-alkohol-mäso-chudobný-cesta-mat'-omrznúť-smrť-kosť

Márnotratnosť a luxus (za červenými dverami sa vyhadzuje víno a mäso, zatiaľ čo na uliciach ležia zmrznuté kosti chudobných).

- 酒肉朋友 (Wang, Qiang a Zhou: 208)

jiǔ ròu péng yǒu

alkohol-mäso-kamarát

Kamarát na pitie.

- 花天酒地 (Jiao 2020: 45)

huā tiān jiǔ dì

kvetina-alkohol-častica

Viest' zhýralý život.

- 酒后吐真言 (Jiao 2020: 45)

jiǔ hòu tǔ zhēnyán

alkohol-po-naozajstný-slovo

Vo víne je pravda.

- 醉翁之意不在酒 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 579-580)

zuì wēng zhī yì bùzài jiǔ

opitý-starý muž-častica-myšlienka-záporka-byť-alkohol

Mat' bočné myšlienky.

- 敬酒不吃吃罚酒 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 206)

jìng jiǔ bù chī chī fá jiǔ

ponúknuť-alkohol-záporka-jesť-jesť-pokuta-alkohol

Byť prinútený k niečomu i po predošlom odmietnutí.

Ako 3. najčastejšie sa vyskytujúcou potravinou, spomedzi anglických idiómov, bolo „apple“ (jablko), ktoré sa vyskytlo štyrikrát.

Idiómy obsahujúce slovo jablko:

Tabuľka č. 6

A bad apple/ a rotten apple/ a bad apple spoils the barrel	človek s negatívnymi vlastnosťami	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)
apples and oranges	dve rozdielne veci	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)
in apple-pie order	niečo čo je perfektne upravené a usporiadané	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)
the apple of your eye	obľúbený človek	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)

Spomedzi čínskych idiómov bolo tretie najčastejšie sa vyskytujúce 肉 (mäso).

Mäso sa vyskytovalo v rôznych podobách ako 肉 ròu (mäso), 脍 kuài (mleté mäso),

炙 zhì (pečené mäso), 狗肉 gǒu ròu (psie mäso), 鱼 yú (ryba, rybie mäso ako pokrm)

a 熊掌 xióng zhǎng (medvedia laba), a vyskytlo sa v šiestich idiómoch:

- 鱼与熊掌不可兼得 (Tang 2007: 88)

yú yǔ xióng zhǎng bùkě jiān dé

ryba-dat'-medved'-laba-nemôct'-súbežne-častica

Človek nemôže mať všetko.

- 脍炙人口 (Jiao, Liwei 2020: 135)

kuài zhì rén kǒu

mleté mäso-pečené mäso-ľudia-ústa

Veľmi populárne (je to všetkými chválené).

- 鱼米之乡 (Wang, Qiang a Zhou: 531)

yú mǐ zhī xiāng

ryba-ryža-častica-krajina

Krajina plná rýb a ryže/Krajina hojnosti.

- 朱门酒肉臭路有冻死骨 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 562)

zhū mén jiǔ ròu xiù, lù yōu dòng sǐ gǔ

červený-dvere-alkohol-mäso-chudobný-cesta-mat'-omrznúť-smrť-kosť

Márnosť a luxus (za červenými dverami sa vyhadzuje víno a mäso, zatiaľ čo na uliciach ležia zmrznuté kosti chudobných).

- 酒肉朋友 (Wang, Qiang a Zhou: 208)

jiǔ ròu péng yǒu

alkohol-mäso-kamarát

Kamarát len na zábavu (pitie).

- 挂羊头, 卖狗肉 (Wang, Qiang a Zhou: 141)

guà yáng tóu, mài gǒu ròu

zavesiť-ovca-hlava-predať-pes-mäso

Podvádzať.

Ako štvrtý najčastejšie sa vyskytujúci zástupca jedla v čínskych idiómoch bol melón, ktorý sa vyskytol päťkrát:

- 瓜熟蒂落 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 140)

guā shú dì luò

melón-zrelý-stonka-spadnúť

Problémy sa vyriešia časom.

- 滚瓜烂熟 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 146)

gǔn guā làn shú

kotúľať sa-melón-veľmi-zrelý

Vedieť niečo naspamäť.

- 顺藤摸瓜 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 366)

shùn téng mō guā

nasledovať-úponok-nájsť-melón

Nasledovať niečo po stopách.

- 瓜田李下 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 141)

guā tián lǐ xià

melón-záhon-slivka-pod

Za podozrivých okolností (doslovne: v melónovom záhone alebo pod slivkovým stromom).

- 种瓜得瓜,种豆得豆 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 562)

zhòng guā dé guā, zhòng dòu dé dòu

zasiať-melón-častica-melón-zasiať-fazuľa-častica-fazuľa

Čo zaseješ, to zožneš.

Najčastejšie sa vyskytujúci reprezentanti jedla spomedzi anglických idiómov boli: koláč, sušienka, chlieb a jablko. Pri čínskych idiómov sa najčastejšie vyskytovali: ryža, alkohol, mäso a melón. Kapitola 4.4 bližšie rozoberá konotáciu a symboliku týchto reprezentantov.

4.2 Zastúpenie v potravinových skupinách

Táto podkapitola je určená druhej výskumnej otázke, ktorá skúma zastúpenie konkrétnych jedál v potravinových skupinách. Zaradenie potravín do skupín nám umožňuje vidieť jedlo z inej stránky. Jedlo vnímame nie len ako individuálne potraviny ale ako súčasť väčšieho celku, ktorý zdieľa podobnú charakteristiku. Ako už bolo spomenuté v úvode, zvolila som si 11 potravinových skupín a tými sú mäso, obilniny, strukoviny, ovocie, zelenina, tekutiny, sacharidy, bielkoviny, tuky, cukry a slané. Spomedzi vzorky 50 anglických idiémov sa najčastejšie vyskytovali sacharidy (42), cukry (33), tuky (20), obilniny (19) a bielkoviny (15). Spomedzi vzorky čínskych idiémov sa najčastejšie vyskytovali sacharidy (42), cukry (23), tekutiny (18), bielkoviny (15) a obilniny (15). Čo sa týka porovnania medzi jazykmi, v angličtine mali skupiny ako cukry, tuky, obilniny a slané väčšie zastúpenie než v čínštine. Naopak v čínštine mali väčšie zastúpenie skupiny ako sú tekutiny, ovocie, mäso a strukoviny. Najmenej zastúpenou skupinou v angličtine bolo mäso a v čínštine zelenina.

Tabuľka č. 7

Potravinová skupina (anglické idiémy)	Frekvencia výskytu	Potravinová skupina (čínske idiémy)	Frekvencia výskytu
Sacharidy	42 x	Sacharidy	42 x
Cukry	33 x	Cukry	23 x
Tuky	20 x	Tekutiny	18 x
Obilniny	19 x	Bielkoviny	15 x
Bielkoviny	15 x	Obilniny	15 x
Slané	13 x	Tuky	12 x
Ovocie	10 x	Ovocie	11 x
Tekutiny	5 x	Slané	10 x
Strukoviny	3 x	Mäso	8 x
Zelenina	3 x	Strukoviny	6 x
Mäso	1 x	Zelenina	3 x

Z tabuľky je možné vidieť, že v oboch jazykoch dominujú sacharidy. Najväčšie množstvo kalórií sa dá získať práve zo sacharidov. Takmer väčšina ľudí získava hlavný

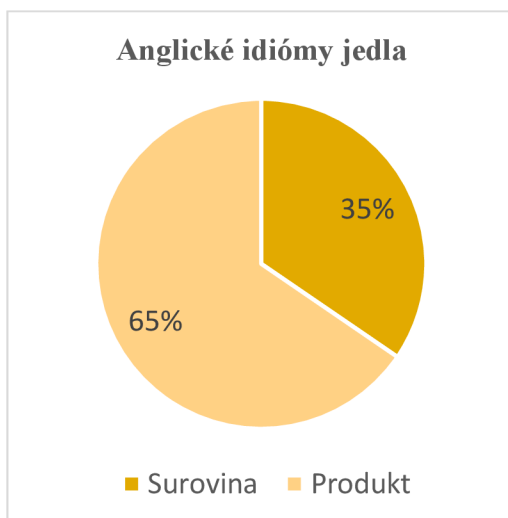
prísun kalórií práve zo sacharidov. Patrí sem pšenica kukurica, ryža, zemiaky a cukor (Anderson 2005, 41).

Vysoký výskyt obilnín v anglických aj čínskych idiómoch sa dá vysvetliť ich nutričným zložením. Obilniny majú dobrý pomer sacharidov a proteínu. Taktiež skladovanie obilnín je pomerne jednoduché (Anderson 2005, 85). Tieto faktory ovplyvnili ľudí k ich zaradeniu medzi hlavné potraviny, ktoré ľudia konzumujú každodenne.

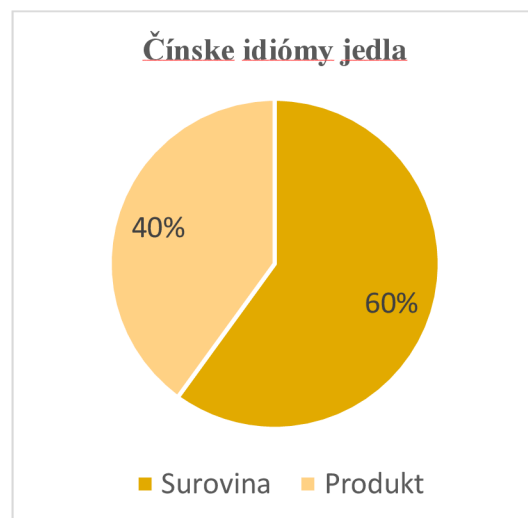
4.3 Surovina vs. produkt

V tejto podkapitole spracovávam tretiu výskumnú otázku pomocou ktorej skúmam zastúpenie surovín a produktov. Konkrétne porovnávam zastúpenie potravín v ich surovom stave ako tzv. suroviny a v spracovanom stave ako tzv. produkty. Mojm predpokladom je že, vyššie zastúpenie v idiómoch budú mať potraviny v surovom stave, nakoľko sa podľa môjho názoru v jazyku vyskytujú takéto slová častejšie ako konkrétne označenia pre už spracované potraviny. Avšak výsledky z grafov potvrdzujú moju hypotézu len z časti. Z grafu je vidno, že v anglických idiómoch jedla sa častejšie zobrazovali potraviny v ich spracovanom stave (65%) ako v ich surovom stave (35%). Naopak, v čínskych idiómoch jedla sa častejšie zobrazovali potraviny v ich surovom stave (60%) než v ich spracovanom stave (40%).

Graf č. 1

Graf č. 2

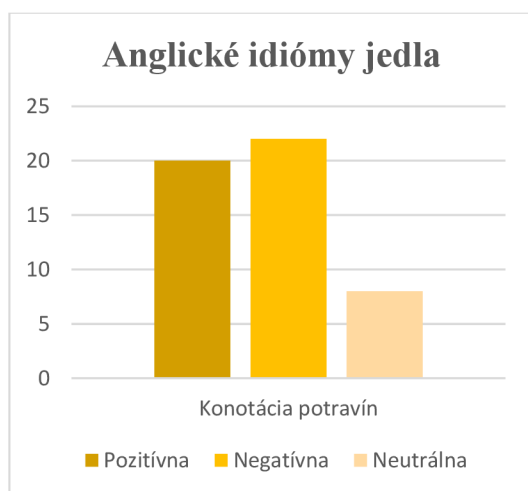

Tieto výsledky by sa dali vysvetliť tým, že čínska spoločnosť stále dbá na suroviny, zatiaľ čo západná spoločnosť preferuje tzv. „ready-made“ produkty.

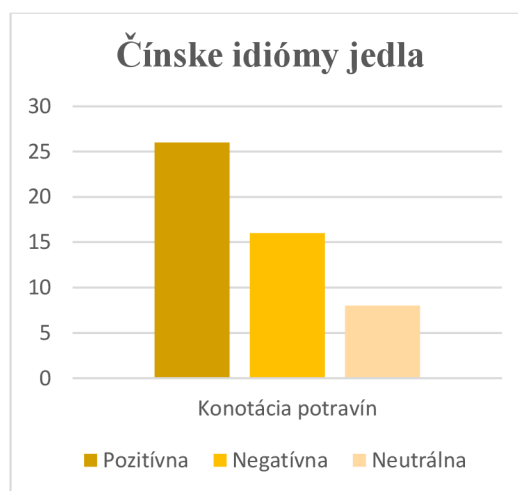
4.4 Konotácia a symbolika

Táto kapitola sa zaoberá štvrtou výskumnou otázkou a bude analyzovať konotáciu a symboliku daných potravín. Z hľadiska konotácie rozlišujem, či dané potraviny mali pozitívnu, negatívnu alebo neutrálnu konotáciu. Zásadný je pre mňa pomer pozitívnych a negatívnych konotácií v každom jazyku. Graf č.3 a graf č. 4 zobrazujú pomer negatívnych, pozitívnych a neutrálnych zástupcov jedla spomedzi celej vzorky, t. j. 50 anglických a 50 čínskych idiómov:

Graf č. 3

Graf č. 4

Z grafov je vidno, že v angličtine dominovali idiómy jedla s negatívnou konotáciou a v čínštine bolo väčšie zastúpenie práve idiómov s pozitívnou konotáciou.

Tabuľka č. 8 zobrazuje konotáciu štyroch najčastejšie sa vyskytujúcich reprezentantov jedla v anglických idiómoch:

Tabuľka č. 8

Zástupca jedla (anglické idiómy)	Pozitívna konotácia	Negatívna konotácia	Neutrálna konotácia
cake/pie (koláč)	4	2	0
cookie/biscuit (sušienka)	2	2	1
bread (chlieb)	3	1	1
apple (jablko)	2	1	1

Tabuľka č. 9 zobrazuje konotáciu štyroch najčastejšie sa vyskytujúcich reprezentantov jedla v čínskych idiómoch:

Tabuľka č. 9

Zástupca jedla (čínske idiómy)	Pozitívna konotácia	Negatívna konotácia	Neutrálna konotácia
米 mǐ (ryža)/ 饭 fàn (uvarená ryža)	8	1	1
酒 jiǔ (alkohol)	3	5	1
肉 ròu (mäso)/ 脍 kuài (mleté mäso)/ 炙 zhì (pečené mäso)/ 狗肉 gǒu ròu (psie mäso)/ 鱼 yú (ryba, rybie mäso ako pokrm)	5	3	0
瓜 guā (melón)	3	1	1

Ďalej sa zaoberám konkrétnou symbolikou 4 najfrekvencovanejších potravín v každej vzorke. Skúmam len pozitívnu alebo negatívnu konotáciu, z toho dôvodu, že neutrálna konotácia nie je až tak sémanticky zaujímavá. V anglickej vzorke analyzujem symboliku nasledovných potravín: koláč, sušienka, chlieb, zemiak a jablko. V čínskej vzorke skúmam symboliku ryže, alkoholu, mäsa, vody a melónu.

- **koláč**

Najčastejšie sa vyskytujúcou potravinou v anglickej vzorke bol koláč, ktorý mal prevažne pozitívnu konotáciu. Koláč mal konkrétne 4-krát pozitívnu symboliku a 2-krát negatívnu.

in apple-pie order	niečo čo je perfektne upravené a usporiadané	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995:7)
--------------------	--	---

Koláč (pie) tu má pozitívnu konotáciu a symbolizuje niečo čo je veľmi dôkladne zorganizované, upratané a čisté.

easy as pie	niečo veľmi jednoduché	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995:118)
-------------	------------------------	---

Koláč (pie) tu má pozitívnu konotáciu a symbolizuje nejakú úlohu na, ktorú netreba vynaložiť veľa úsilia a jej realizovanie je jednoduché pre každého.

sell like hot cakes/ go like hot cakes	ide to ako na dračku	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995:218)
--	----------------------	---

V tomto idióme koláč (cake) má taktiež pozitívnu konotáciu a predstavuje nejakú vec, ktorá je veľmi žiadaná a populárna medzi ľuďmi.

cakes and ale	mať hody/užívať si život	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995:57)
---------------	--------------------------	--

Koláč „cake“ má v tomto príklade pozitívnu konotáciu a znázorňuje príjemné aktivity, ktoré človek rád vykonáva a nespôsobujú mu ťažkosti (takisto ako aj „ale“).

have a finger in every pie	byť do všetkého zapletený	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995:141)
----------------------------	---------------------------	---

V tomto idióme je koláč použitý v negatívnej konotácii. Koláč tu znázorňuje istú aktivitu, ku ktorej má hovoriaci negatívny postoj.

have your cake and eat it	profitovať z dvoch vecí zároveň	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995:56)
---------------------------	---------------------------------	--

Hovoriaci použije túto frázu ak chce kritizovať niekoho pre získavanie benefitov z dvoch vecí naraz pritom je spoločensky prijateľné profitovať len z jednej veci.

- **sušienka**

Idiómy obsahujúce sušienku mali 2-krát pozitívnu a 2-krát negatívnu konotáciu.

a smart cookie	niekto múdry s rozumnými nápadmi	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 80)
----------------	----------------------------------	---

V tomto idióme má sušienka pozitívnu konotáciu a symbolizuje tu inteligentnú osobu s dobrými nápadmi.

a tough cookie	niekto kto má tuhý korienok	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 80-81)
----------------	-----------------------------	--

Opäť aj v tomto idióme má sušienka pozitívnu konotáciu. Zobrazuje tu niekoho s vlastnosťami, ktoré druhí na ňom obdivujú ako napr. odvaha, vytrvalosť atď.

caught with your hand in the cookie jar	prichytený pri čine	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 80)
---	---------------------	---

Sušienka je tu použitá v negatívnej konotácii a „cookie jar“ (nádoba so sušienkami) tu reprezentuje istú nekalú činnosť ako napr. krádež atď..

take the biscuit	spraviť niečo veľmi hlúpe, sebecké alebo nezdvorilé	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 31)
------------------	---	---

V tomto príklade má sušienka negatívnu konotáciu. Táto fráza znamená, že hovoriaci je nahnevaný alebo prekvapený so správaním alebo kvalitami druhého človeka.

- **chlieb**

Idiómy obsahujúce slovo chlieb sa vyskytli 3-krát v pozitívnej a 1-krát v negatívnej konotácii.

bread and butter	živobytie	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 47)
------------------	-----------	---

Chlieb tu má pozitívnu konotáciu a symbolizuje niečo čo považujeme za náš najdôležitejší alebo jediný príjem.

know which side of your bread is buttered	dokonalo sa vyznať sa v určitej situácii	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 47)
---	--	---

V tomto idióme má chlieb pozitívnu konotáciu a je aplikovateľný v situácii kedy si je človek plne vedomý toho čo robí a ako z danej situácie môže vyťažiť.

the best thing since sliced bread	niečo čo je považované za veľmi dobré, nové alebo vzrušujúce	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 47)
-----------------------------------	--	---

Chlieb tu symbolizuje istú vec s veľmi kladnými vlastnosťami.

bread and circuses	chlieb a hry	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 47)
--------------------	--------------	---

V tomto príklade má chlieb negatívnu konotáciu. Chlieb tu symbolizuje niečo čo je použité v prospech vlády a v podstate má odvrátiť pozornosť ľudí od problémov.

- **jablko**

Jablko malo 2-krát pozitívnu a 1-krát negatívnu konotáciu.

the apple of your eye	oblúbený človek	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 7)
-----------------------	-----------------	--

Jablko má v tomto idióme pozitívnu konotáciu a symbolizuje blízkeho človeka, ktorého máme najradšej (Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 7).

in apple-pie order	niečo čo je perfektne upravené a usporiadané	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 7)
--------------------	--	--

V tomto idióme má jablko pozitívnu konotáciu.

A bad apple/ a rotten apple/ a bad apple spoils the barrel	človek s negatívnymi vlastnosťami	(Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 7)
--	-----------------------------------	--

Jablko tu má negatívnu konotáciu a symbolizuje tu človeka, ktorého považujeme za neúprimného, nemravného alebo nepríjemného a takisto aj za človeka, ktorý negatívne ovplyvňuje svoje okolie (Collins Cobuild Dictionary of Idioms 1995: 7). Jablko je tu zobrazené ako symbol skazenosti.

Čo sa týka čínskych idiómov jedla, ryža ako najčastejšie sa vyskytujúca potravina mala vo väčšine prípadov pozitívnu konotáciu.

- **ryža**

Vo veľa prípadoch ryža symbolizuje niečo veľmi hodnotné a cenné:

- 不当家不知柴米贵 (Jiao 2020: 66)

bù dāng jiā bù zhī chái mǐ guì

záporka-mať na starosti-domov-záporka-vedieť-uhlie-ryža-drahý

„Človek, ktorý sa nestará o svoj domov nevie aké drahé je uhlie a ryža

(nepozná hodnotu uhlia a ryže).“

Ryža ako symbol hojnosti:

- 鱼米之乡 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 531)

yú mǐ zhī xiāng

ryba-ryža-častica-krajina

Krajina plná rýb a ryže/Krajina hojnosti.

- 米珠薪桂 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 253)

mǐ zhū xīn guì

ryža-perla-palivové drevo-osmantus

Ryža je tak hodnotná ako perly a palivové drevo je tak drahé ako vôňokvetka/osmant.

- 三茶六饭 (Nall 2009: 9)

sān chá liù fàn

tri-čaj-šest'-varená ryža

Veľká hostina.

I napriek tomu, že význam tohto idiómu je negatívny, ryža tu symbolizuje niečo hodnotné:

- 投机不着蚀把米 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 393)

tóu jī bù zháo shí bǎ mǐ

ukradnúť-kurča-záporka-častica-stratiť-predložka-ryža

Pokúsiť sa získať prospech ale dopadnúť horšie.

Ryža je v tomto idióme znázornená ako niečo dôležité a základné:

- 巧妇难为无米之炊 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 298)

qiǎo fù nán wéi wú mǐ zhī chuī

múdruy-žena-náročny-pretože-nemat'-ryža-častica-varit'

Ani tá najmúdrejšia žena v domácnosti nemôže uvariť jedlo bez ryže.

V tomto idióme je ryža znázornená ako súčasť najzákladnejších potravín v živote človeka:

- 柴米油盐 (Li 2019: 610)

chái mǐ yóu yán

palivové drevo-ryža-olej-sol'

Predmety dennej potreby.

Ryža ako symbol hojnosti:

- 酒足饭饱 (Musona a Mushangwe 2018: 862)

jiǔ zú fàn bǎo

víno-dostatok-uvarená ryža-uspokojit'

Byť nasýtený.

V jednom príklade mala ryža negatívnu konotáciu:

- 酒囊饭袋 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 208)

jiǔ náng fàn dài

alkohol-nádoba-uvarená ryža-vrece

Pojem pre nenásytného človeka, ktorý je taktiež neúčinný a ignorantský.

- **alkohol**

Ďalšia potravina, ktorá je hodná bližšieho rozboru je alkohol a to z toho dôvodu, že sa po ryži objavoval najčastejšie. V tomto idióme má alkohol pozitívnu konotáciu a je zobrazený ako neodmysliteľná súčasť hostiny:

- 无酒不成席 (Musona a Mushangwe 2018: 862)

wú jiǔ bùchéng xí

nemať-alkohol-nemožno-hostina/banquet

Bez vína to nie je hostina.

V tomto idióme má alkohol pozitívnu konotáciu:

- 酒后吐真言 (Jiao 2020: 45)

jiǔ hòu tǔ zhēnyán

alkohol-po-naozajstný-slovo

Vo víne je pravda.

Alkohol ako symbol uspokojenia:

- 酒足饭饱 (Musona a Mushangwe 2018: 862)

jiǔ zú fàn bǎo

víno-dostatok-uvarená ryža-uspokojit'

Byť nasýtený.

V tomto idióme má alkohol negatívnu konotáciu:

- 酒囊饭袋 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 208)

jiǔ náng fàn dài

alkohol-nádoba-uvarená ryža-vrece

Neužitočný človek.

Alkohol tu nesie negatívny význam a je spojený s plytvaním a prehnaným luxusom v kontraste s chudobou:

- 朱门酒肉臭路有冻死骨 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 562)

zhū mén jiǔ ròu xiù, lù yǒu dòng sǐ gǔ

červený-dvere-alkohol-mäso-chudobný-cesta-mať-omrznut'-smrť-kosť

Márnotratnosť a luxus (za červenými dverami sa vyhadzuje víno a mäso, zatiaľ čo na uliciach ležia zmrznuté kosti chudobných).

Alkohol má v tomto idióme negatívnu konotáciu. Tento idióm znázorňuje falošného kamaráta:

- 酒肉朋友 (Wang, Qiang a Zhou: 208)

jiǔ ròu péng yǒu

alkohol-mäso-kamarát

Kamarát len na zábavu (pitie).

V tomto idióme má víno negatívnu konotáciu a symbolizuje zhýralý život plný smilstva.

- 花天酒地 (Jiao 2020: 45)

huā tiān jiǔ dì

kvetina-alkohol-častica

Viesť zhýralý život.

Alkohol je tu zobrazený v negatívnej konotácii:

- 敬酒不吃吃罚酒 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 206)

jìng jiǔ bù chī chī fá jiǔ

ponúknuť-alkohol-záporka-jesť-jesť-pokuta-alkohol

Byť prinútený k niečomu i po predošlom odmietnutí.

- **mäso**

Mäso sa vyskytlo 5-krát v pozitívnej a 3-krát v negatívnej konotácii:

Mäso, konkrétne ryba a medvedia labá sú tu oboje považované za niečo cenné. Tento idióm sa použije keď človek robí rozhodnutie medzi dvomi rovnako vzácnymi vecami:

- 鱼与熊掌不可兼得 (Tang 2007: 88)

yú yǔ xióng zhǎng bùkě jiān dé

ryba-dat'-medved'-laba-nemôcť-súbežne-častica

Človek nemôže mať všetko.

Mäso je tu použité v pozitívnom kontexte a znázorňuje niečo čo je medzi všetkými ľuďmi obľúbené:

- 脍炙人口 (Jiao, Liwei 2020: 135)

kuài zhì rén kǒu

mleté mäso-pečené mäso-ľudia-ústa

Veľmi populárne (je to všetkými chválené).

Mäso, v tomto príklade konkrétne ryba, nesie pozitívny význam a znázorňuje hojnosť:

- 鱼米之乡 (Wang, Qiang a Zhou: 531)

yú mǐ zhī xiāng

ryba-ryža-častica-krajina

Krajina plná rýb a ryže/Krajina hojnosti.

Mäso tu nesie negatívny význam a je spojené s plytvaním a prehnaným luxusom v kontraste s chudobou:

- 朱门酒肉臭路有冻死骨 (Wang, Qiang a Zhou: 562)

zhū mén jiǔ ròu xiù, lù yǒu dòng sǐ gǔ

červený-dvere-alkohol-mäso-chudobný-cesta-mať-omrznúť-smrť-kosť

Márnotratnosť a luxus (za červenými dverami sa vyhadzuje víno a mäso, zatiaľ čo na uliciach ležia zmrznuté kosti chudobných).

Mäso je tu použité v negatívnom kontexte. Tento idióm zobrazuje nie ozajstného kamaráta:

- 酒肉朋友 (Wang, Qiang a Zhou: 208)

jiǔ ròu péng yǒu

alkohol-mäso-kamarát

Kamarát len na zábavu (pitie).

Psie mäso tu nesie negatívny význam. Je tu zobrazené ako niečo menej hodnotné (zodpovedajúce nižšej kvalite):

- 挂羊头, 卖狗肉 (Wang, Qiang a Zhou: 141)

guà yáng tóu, mài gǒu ròu

zavesiť-ovca-hlava-predať-pes-mäso

Podvádzať.

- **melón**

Melón sa vyskytol 3-krát v pozitívnej a 1-krát v negatívnej konotácii.

V nasledujúcich idiómoch má melón pozitívnu konotáciu:

- 瓜熟蒂落 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 140)

guā shú dì luò

melón-zrelý-stonka-spadnúť

Problémy sa vyriešia časom.

- 滚瓜烂熟 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 146)

gǔn guā làn shú

kotúľať sa-melón-veľmi-zrelý

Vedieť niečo naspamäť.

- 顺藤摸瓜 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 366)

shùn téng mō guā

nasledovať-úponok-nájsť-melón

Nasledovať niečo po stopách.

V tomto idióme sa melón zobrazuje v negatívnom kontexte:

- 瓜田李下 (Wang, Qiang a Zhou 1996: 141)

guā tián lǐ xià

melón-záhon-slivka-pod

Za podozrivých okolností (doslovne: v melónovom záhone alebo pod slivkovým stromom).

Čo sa týka čínskych idiómov, zaujímavým zistením je, že ryža aj alkohol, ako najčastejšie sa vyskytujúce potraviny v čínskej vzorke, mali odlišný pomer pozitívnych

a negatívnych konotácií. Ryža sa vyskytla konkrétne 10-krát, z toho až 8-krát pozitívne a 1-krát negatívne. Alkohol sa vyskytol 9-krát, z toho 5-krát negatívne a len 3-krát pozitívne. Na tomto je možné vidieť rozličné vnímanie potravín v čínštine, kde ryža je percipovaná veľmi pozitívne, zatiaľ čo alkohol skôr negatívne.

Záver

V práci som skúmala kultúrny vplyv na anglické a čínske idiómy jedla. Práca analyzovala vzorku 50 anglických a 50 čínskych idiómov. Na základe štyroch výskumných otázok som došla k nasledujúcim záverom. V angličtine dominovali idiómy jedla s negatívnou konotáciou, zatiaľ čo v čínštine sa vyskytovali hlavne idiómy s pozitívnou konotáciou. Najčastejšie sa vyskytujúci reprezentanti jedla v anglických idiómoch boli: koláč, sušienka, chlieb a jablko. Pri čínskych idiómoch boli najčastejšie sa vyskytujúci reprezentanti jedla: ryža, alkohol, mäso a melón. Čo sa týka otázky, ktorá sa zaoberá produktami a surovinami, tak v anglických idiómoch sa vyskytovali prevažne produkty. Naopak, v čínskych idiómoch sa vyskytovali prevažne suroviny. Najčastejšie sa vyskytujúca potravinová skupina, ktorá dominovala v oboch jazykoch, bola sacharidy. V anglických idiómoch sa najčastejšie vyskytovali nasledovné potravinové skupiny: sacharidy, cukry, tuky, obilniny a bielkoviny. Najčastejšie sa vyskytujúce potravinové skupiny pri čínskych idiómoch boli: sacharidy, cukry, tekutiny, bielkoviny a obilniny. Čo sa týka najmenej vyskytujúcej sa potravinovej skupiny, tak v anglických idiómoch to bola skupina „mäso“, a v čínskych idiómoch to bola skupina „zelenina“.

Jednou zo stanovených hypotéz bolo, že najčastejšie sa budú v oboch jazykoch vyskytovať práve základné potraviny, ako sú napríklad obilniny. Táto hypotéza sa mi z časti potvrdila, avšak len pri čínskych idiómoch, kde sa obilniny vyskytovali pomerne často, ale neboli na prvej priečke (obilniny obsadili štvrtú priečku, spolu s bielkovinami). Pri anglických idiómoch obilniny obsadili štvrtú priečku. Mojou ďalšou hypotézou bolo, že najfrekvencovanejšou potravinou u čínskych idiómov bude práve ryža. Táto hypotéza sa mi potvrdila a ryža zaujala prvú priečku spomedzi všetkých zástupcov jedla. Ryža sa vyskytla konkrétne desaťkrát spomedzi 50 anglických idiómov. V rámci anglických idiómov bolo mojou hypotézou, že najčastejšie sa vyskytujúcou potravinou budú potraviny zo pšenice ako chlieb alebo koláč. Táto hypotéza sa potvrdila a najčastejšie sa vyskytované potraviny boli koláč, sušienka a chlieb.

Resumé

This Bachelor thesis deals with a cultural impact on English and Chinese food idioms. It addresses themes such as idioms, metaphors, collocations, and chengyu. It briefly states different cultural impacts on idioms in Chinese and English, such as impacts of geography, history, religion, tradition, values, and thinking. The main aim of this thesis is to compare English and Chinese food idioms. It analyses a collection of 50 Chinese and 50 English food idioms. It further explores the food element in idioms and the frequency of their occurrence. Besides the frequency, it analyses the representation of certain food groups. It also compares the occurrence of staples and products among English and Chinese idioms. Lastly, the thesis deals with the connotation and meaning of the food elements in idioms.

Zoznam použitých zdrojov

Anderson, E. N. *Everyone Eats: Understanding Food and Culture*. 1st ed. New York: New York University Press, 2005.

Andrioi, Gabriela. *FOOD IDIOMS IN RELATION TO METAPHOR*. Interstudia (Revista Centrului Interdisciplinar de Studiu al Formelor Discursive Contemporane Interstud) [online]. Editura Alma Mater, jún 2010, (06), 187-195 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=119447>

Cacciari, Cristina, and Patrizia Tabossi. *IDIOMS: Processing, Structure, and Interpretation*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers, 1993.

Collins Cobuild Dictionary of Idioms: Helping learners with real English. 1st ed. London: HarperCollins Publishers, 1995.

Cruse, Alan. *Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics*. 3rd ed. New York: Oxford University Press, 2011.

Hung, Hsiao-chun. "Rice in China." *Encyclopaedia of the History of Science, Technology, and Medicine in Non-Western Cultures*. 2nd ed. Springer Netherlands, 2014. 1-7. Dostupné z: https://www.academia.edu/14394797/2014_Rice_in_China

Jesenská, Petra, and Alena Štulajterová. *Selected chapters on English lexical semantics*. Banská Bystrica: Matej Bel Univerzita Banská Bystrica, 2013. 1.

Jiao, Liwei. *A Cultural Dictionary of the Chinese Language: 500 Proverbs, Idioms and Maxims 文化五百条*. New York: Routledge, 2020.

Jiao, Liwei, Cornelius C. Kubler, and Weiguo Zhang. *500 Common Chinese Idioms: An annotated frequency dictionary*. 1st ed. New York: Routledge, 2011.

Jiang, Xinzhuo and Jiang Liu. *A Contrastive Study of Chinese and English Idiom*. *Advances in Computer Science Research* [online]. máj 2018, (83), 1134-1137 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/sncc-18/25895420>

Kang, Manjit S., and P. M. Priyadarshan. *Breeding Major Food Staples*. 1st ed. Ames, USA: Blackwell Publishing, 2007.

Lakoff, George, and Mark Johnson. *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press, 1980.

Li, Jingguang. "A Research on the Origin and the Main Characteristics of Culture-loaded Words." *Advances in Social Science, Education and Humanities Research* 356 (2019): 608-612. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/337314638_A_Research_on_the_Origin_and_the_Main_Characteristics_of_Culture-loaded_Words

Li, Mei, and Maki Hayasaka. *The Chinese Idiom Dictionary: The complete Collection*. Rockwall Books, 2020.

Musona, Muchinei, a Hebert Mushangwe. "Cross-Cultural Perspectives on the Differences in Food and Culinary Customs between the Chinese and Shona Societies with figurative Language as Point of Reference." *International Journal of Academic Research in Business & Sciences* 8.4 (2018): 850-864. Dostupné z: <https://hrmars.com/papers/detail/IJARPED/4071>

Nall, Timothy M. "An Analysis of Chinese Four-Character Idioms Containing Numbers: Structural Patterns and Cultural Significance." *Dizertačná práca*. N.p., 2009. Dostupné z: <https://cardinalscholar.bsu.edu/handle/123456789/193423>

Pinnavaia, Laura. *Food and Drink Idioms in English: "A Little Bit More Sugar and Lots of Spice"*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2018.

Qu, Yingjie. "Metaphoric Cognition in Food Culture: Comparison between English and Chinese Idioms." *Výskumná práca*. N.p., 2013. Dostupné z: <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artiId=ART001833327>

Roček, Jakub. "Dva typy čínských frazeologizmů - chengyu a xiehouyu." *Bakalárska práca*. N.p., 2010. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/28105>

Shi Wenjuan and Yuhong Jiang. "Comparison and Contrast Between English and Chinese Idioms From Cultural Connotation Perspective." *CSCanada: Studies in Literature and Language* 10.1 (2015): 102-113. 20 Apr. 2021. Dostupné z: <http://www.cscanada.net/index.php/sll/article/view/6338>

Tang, Chihsia. "A Comparative Study of English and Chinese Idioms with Food Names." 3 (2007): 83-93. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/237543858_A_COMPARATIVE_STUDY_OF_ENGLISH_AND_CHINESE_IDIOMS_WITH_FOOD_NAMES

Wang, Defu, Zhenxin Qiang, a Zongxin Zhou. *A Chinese-English Dictionary of Idioms*. Chengdu: Sichuan People's Publishing House, 1996.

Wu, Chu-hsia. "On the Cultural Traits of Chinese Idioms". *Intercultural Communication Studies* 1 (1995): 61-84. 11 Mar. 2021. Dostupné z: <https://www.semanticscholar.org/paper/On-the-Cultural-Traits-of-Chinese-Idioms-Wu/72021858804cc470bec5ddf630db48fadd59c029>

Zhang, Xiangyang. "Language as a Reflection of Culture: On the Cultural Characteristics of Chinese and English Proverbs." *Intercultural Communication Studies* 25.3 (2016): 275-291. Dostupné z: <https://web.uri.edu/iaics/files/Xiangyang-ZHANG.pdf>

Prílohy

Tabuľka č. 1

	Priklad	Význam
a) idiómy, skladajúce sa zo slovesa a predetu/komplementu (a/alebo príslovkového určenia):	(1) kill two birds with one stone	vytvoriť dva užitočné výsledky jedným činom
b) idiómy, ktoré tvoria predložkovú väzbu	(2) in the blink of an eye	vo veľmi krátkom čase
c) Idiómy tvorené kolokáciami	(3) a bone of contention	niečo na čom sa ľudia nezhodnú
d) idiómy tvorené prirovnaním (as + prídavné meno + as/ ako + podstatné meno)	(4) as dry as a bone	veľmi suchý
e) idiómy tvorené dvoma členmi (slovo + a + slovo)	(5) rough and ready	hrubý a nevychovaný
f) idiómy tvorené tromi členmi (slovo + slovo + a + slovo)	(6) cool, calm and collected	pokojný, nerozrušený
g) idiómy tvorené celou frázou alebo vetou	(7) to cut a long story short	povedať podstatnú/hlavnú vec bez vedľajších detailov

Tabuľka č. 2

Zástupca (anglické idiómy)	jedla	Frekvencia výskytu	Zástupca (čínske idiómy)	jedla	Frekvencia výskytu
cake/pie (koláč)		6 x	米 mǐ (ryža)/ 饭 fàn (uvarená ryža)		10 x
cookie/biscuit (sušienka)		5 x	酒 jiǔ (alkohol)		9 x
bread (chlieb)		5 x	肉 ròu (mäso)/ 脍 kuài (mleté mäso)/ 炙 zhì (pečené mäso)/ 狗肉 gǒu ròu (psie mäso)/ 鱼 yú (ryba, rybie mäso ako		8 x

		pokrm)/ 熊掌 xióng zhǎng (medvedia laba)	
apple (jablko)	4 x	瓜 guā (melón)	5 x
potato (zemiak)	3 x	水 shuǐ (voda)	4 x
beans (fazule)	3 x	豆 dòu/菽 shū (fazul'a)/ 萁 qí (steblo fazule)	4 x
beer/ale (pivo/svetlé anglické pivo)	3 x	油 yóu (olej)	2 x
butter (maslo)	3 x	豆腐 dòufu (tofu)	2 x
candy (cukrík/cukrovinka)	2 x	蜜 mì (med)	2 x
carrot (mrkva)	2 x	粟 sù/粱 liáng (proso)	2 x
cheese (syr)	2 x	果 guǒ (ovocie)	2 x
cherry (čerešňa)	1 x	茶 chá (čaj)	2 x
bacon (slanina)	1 x	藕 ǒu (lotosový koreň)	1 x
orange (pomaranč)	1 x	蒜皮 suàn pí (cesnaková šupka)	1 x
banana (banán)	1 x	梅 méi/李 lǐ (slivka)	1 x
coffee (káva)	1 x	乳 rǔ (mlieko)	1 x
cucumber (uhorka)	1 x	枣 zǎo (datľa)	1 x
corn (kukurica)	1 x	饼 bǐng (sušienka)	1 x
cream (smotana)	1 x	桃 táo (broskyňa)	1 x
tea (čaj)	1 x		
egg (vajce)	1 x	笋 sǔn (bambusový výhonok)	1 x
pancake (palacinka)	1 x	颖 yǐng (ost' pšenice)	1 x
fruit (ovocie)	1 x	盐 yán (soľ)	1 x
gooseberry (egreš)	1 x		
grain (zrno/obilie)	1 x		
grapes (hroznové víno)	1 x		

Tabuľka č. 3

in apple-pie order (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)	niečo precízne usporiadané
have your cake and eat it (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 56)	profitovať z dvoch vecí zároveň
cakes and ale (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 57)	koláče a pivo
easy as pie (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 118)	niečo čo je veľmi jednoduché
have a finger in every pie (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 141)	byť do všetkého zapletený
sell like hot cakes/ go like hot cakes (Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 218)	ide to ako a dračku

Tabuľka č. 4

a smart cookie	niekto múdry s rozumnými nápismi	Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80)
a tough cookie	niekto kto má tuhý korienok	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80-81)
caught with your hand in the cookie jar	prichytený pri čine	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80)
take the biscuit	spraviť niečo veľmi hlúpe, sebecké alebo nezdvorilé	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 31)
that's the way the cookie crumbles	život treba prijať taký aký je	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 80)

Tabuľka č. 5

bread and butter	živobytie	Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
bread and circuses	chlieb a hry	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
cast your bread upon the waters	urobiť niečo dobré alebo riskovať niečo bez očakávania odmeny	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
know which side of your bread is buttered	dokonalosť sa vyznať sa v určitej situácii	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)
the best thing since sliced bread	niečo čo je považované za veľmi dobré, nové alebo vzrušujúce	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 47)

Tabuľka č. 6

A bad apple/ a rotten apple/ a bad apple spoils the barrel	človek s negatívnymi vlastnosťami	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)
apples and oranges	dve rozdielne veci	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)
in apple-pie order	niečo čo je perfektne upravené a usporiadané	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)
the apple of your eye	oblúbený človek	(Collins COBUILD Dictionary of Idioms 1995: 7)

Tabuľka č. 7

Potravinová skupina (anglické idiómy)	Frekvencia výskytu	Potravinová skupina (čínske idiómy)	Frekvencia výskytu
Sacharidy	42 x	Sacharidy	42 x
Cukry	33 x	Cukry	23 x
Tuky	20 x	Tekutiny	18 x
Obilniny	19 x	Bielkoviny	15 x
Bielkoviny	15 x	Obilniny	15 x

Slané	13 x	Tuky	12 x
Ovocie	10 x	Ovocie	11 x
Tekutiny	5 x	Slané	10 x
Strukoviny	3 x	Mäso	8 x
Zelenina	3 x	Strukoviny	6 x
Mäso	1 x	Zelenina	3 x

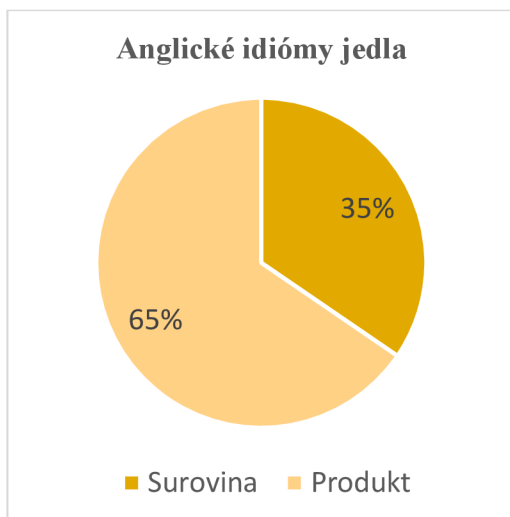
Tabuľka č. 8

Zástupca jedla (anglické idiómy)	Pozitívna konotácia	Negatívna konotácia	Neutrálna konotácia
cake/pie (koláč)	4	2	0
cookie/biscuit (sušienka)	2	2	1
bread (chlieb)	3	1	1
apple (jablko)	2	1	1

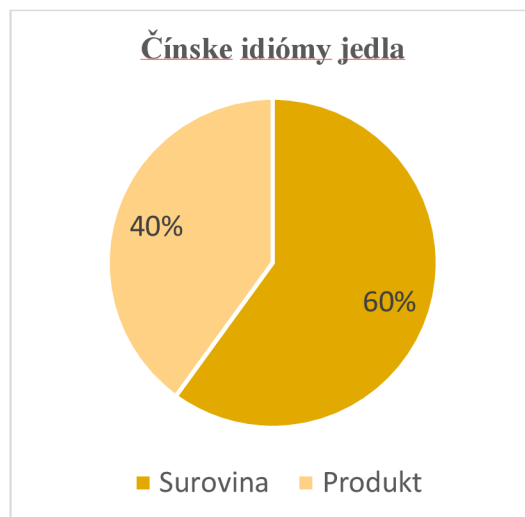
Tabuľka č. 9

Zástupca jedla (čínske idiómy)	Pozitívna konotácia	Negatívna konotácia	Neutrálna konotácia
米 mǐ (ryža)/ 饭 fàn (uvarená ryža)	8	1	1
酒 jiǔ (alkohol)	3	5	1
肉 ròu (mäso)/ 脍 kuài (mleté mäso)/ 炙 zhì (pečené mäso)/ 狗肉 gǒu ròu (psie mäso)/ 鱼 yú (ryba, rybie mäso ako pokrm)	5	3	0
瓜 guā (melón)	3	1	1

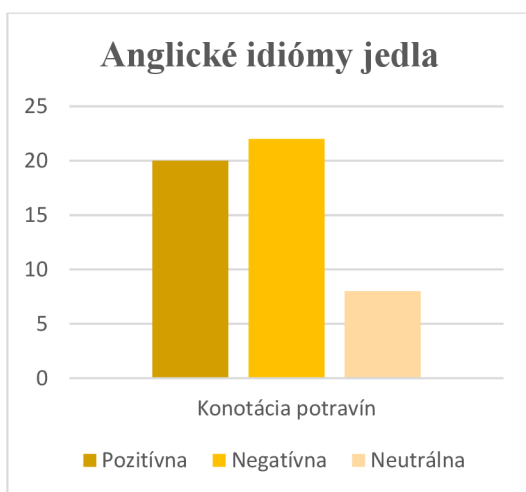
Graf č. 1

Graf č. 2

Graf č. 3

Graf č. 4

